

פרשת במדבר - להיות מחובר לגודל ולקוטן

בפרשת השבוע אנו לומדים שמשפחת קהת, המשפחה המקודשת ביותר בשבט המקודש ביותר, שבט לוי, הם הזוכים לשאת את כלי הקודש של המשכן.

ככל שהתפקיד הוא יותר מקודש ויותר חשוב כך הוא דורש ממי שמקבל אותו יותר אחריות ויותר מחויבות. במקביל לכך הנזק שייעשה אם התפקיד לא ייעשה בצורה הנכונה גדל, לכן התורה מצווה את הכוהנים, שהם ידריכו את בני משפחת קהת בעבודתם ויפקחו עליה, ומזהירה שאם העבודה לא תעשה כראוי הדבר יגרום למיתה.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, אל תכריתו את שבט משפחת הקהתי מתוך הלויים, וזאת עשו להם וחיו ולא ימתו בגשתם את קדש הקדשים, אהרן ובניו יבואו, ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו, ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו

המדרש מרחיב בדברים וכותב:

אמר ר"א בן פדת בשם ר"י בן זמרא מתוך שהיתה האש יוצאת ושפה בטועני הארון היו מתמעטין, והיו כל אחד ואחד רצין זה נוטל את השלחן וזה נוטל את המנורה וזה נוטל את המזבחות, ובורחים מן הארון מפני שהיה מזיקן, והיה הארון כאלו מתבזה, והיה הקב"ה כועס עליהם, ושוב היו מתכלין, אמר הקב"ה למשה מה אני הורג בני קהת? אם יטענו הרי מתמעטין. ואם לא יטענו הרי כעס עליהם, א"ל הקב"ה למשה ולאחר עשו להם תקנה לבני קהת כדי שלא יכרתו מן העולם שלא יהו מניחין ובורחין, אל תכריתו את שבט וגו' אל יבא אהרן ובניו ושמו אותן איש איש על עבודתו ואל משאו, כדי שלא יוכלו להתחלף מעבודה לעבודה וממשא למשא, ה"ד: וזאת עשו להם וחיו וגו'

רבי שמואל בר נחמן אמר: ח"ו לא היו בני קהת מניחין את הארון ורצין לשלחן ומנורה, אלא אע"פ שמתמעטין היו נותנין נפשם על הארון, ואם כן למה היה מזהיר עליהם אל תכריתו את שבט וגו', אלא מפני שהיו יודעין שכל מי שטוען בארון שכרו מרובה, והיו מניחין את השלחן והמנורה והמזבחות, וכולן רצין לארון ליטול שכר, ומתוך כך היה זה מריב ואומר אני טוען כאן וזה מריב ואומר אני טוען כאן, ומתוך כך היו נוהגין בקלות ראש והיתה השכינה פוגעת בהם, אמר האלוקים למשה עשה להם תקנה כדי שלא יתכלו מן העולם, אל תכריתו וגו' אלא יסדרו אותם על עבודתם ועל משאם, שלא יריבו זה עם זה עשה להם משה תקנה אלא

שהיו מריבין זה כנגד זה זה אומר אני טוען בארון וזה אומר לאו אלא אני טוען ולא היה יודע אחד מהו קבוע לו מהו משאו אמר הקב"ה והיו אהרן ובניו נכנסין ונותנים לכל אחד ואחד טעונו שנאמר ואהרן ובניו יבאו ושמו אותם וגו'.

אנו מוצאים במדרש שני הסברים, שכל הסבר מייצג תנועת נפש הפוכה, וכידוע בדברי אגדה, אין צורך לומר שזו מחלוקת, אלא יש כאן ייצוג לשתי תנועות שנמצאות בנפש כאשר אדם ניצב מול משימה גדולה. הנטייה האחת, היא שדווקא לגדל המשימה וחשיבותה העליונה, האדם נרתע ולא רוצה לקחת בה חלק, הוא מעדיף לברוח למשימות יותר קטנות ומצומצמות, שדורשות פחות אחריות ויש בהם פחות סיכון. הנטייה השנייה, היא שכאשר אדם ניצב לפני משימה גדולה, הוא משקיע את כל כוחו זה, ומוותר על הרבה משימות ודברים הכרחיים בחיים, כי כולו ממוקד רק במשימה הגדולה. מיטיב להגדיר זאת הרב עילאי עופרן בספרו דרושים (שבו ראיתי את תמצית רעיון זה):

יש מי שמתחמק מעול המשימה וכסבור שהיא 'גדולה עליו', ויש מי שנדחף ומתנדב וסבור שכל משימה אחרת 'קטנה עליו'

ניתן להביא לכך דוגמאות רבות בחיינו, דוגמה בולטת וידועה שאנו נתקלים בה פעם אחר פעם בחיילנו מתגייסים לצה"ל, יש מי שמנסה בכל כוחו להתחמק מלשרת בקרבי כי הוא חש שהמשימה גדולה עליו, ויש מי שלא מוכן, לשרת בשירות עורפי, כי הוא קטן עליו, למרות שאי אפשר לצבא לתפקד ולהצליח ללא החיילים העורפיים.

אנו הולכים ומתקרבים לקבלת התורה, קבלת התורה באופן שלם דורשת מאיתנו לתקן את שתי תנועות הנפש הללו:

מחד להיות שייכים לגדל האלוקי, לערכים והאידיאליים האלוקיים, ומאידך, לעשות את כל המעשים הקטנים והיום יומיים שהתורה מצווה אותנו להיות שייכים גם לגדל וגם לקוטן.

חז"ל מתארים כך את הקב"ה בצורה נפלאה:

אמר רבי יוחנן: כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא אתה מוצא ענוותנותו; דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים.

כתוב בתורה - יכי ה' אלוקיכם הוא אלוקי האלוהים ואדוני האדונים, וכתוב בתריה עשה משפט יתום ואלמנה.

שנוי בנביאים - יכה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש וגו', וכתוב בתריה ואת דכא ושפל רוח.

משולש בכתובים דכתיב 'סלו לרכב בערבות ביה שמו', וכתוב בתריה אבי יתומים ודין אלמנות. (מגילה לא,א)

זהו עקרון כל כך חשוב שהקב"ה שייך לגדל ולקוטן, לערכים והאידיאליים הכי עליונים ונשגבים, ולאנשים אם המצוקות והקשיים, שהוא צריך להיכתב גם בתורה, גם בנביאים וגם בכתובים, וברור שחז"ל לא באו לספר לנו על הקב"ה אלא כדי שנדבק במידותיו, ונדע להיות שייכים הן לגדל והן לקוטן.

בשמחה עצומה נזכה לחגוג ביום ראשון את יום ירושלים, גם בירושלים יש גודל וקוטן, יש הערכים של ירושלים, את מה שירושלים מייצגת בעולם, את דגל ירושלים, כפי שכינה זאת הרב קוק, ויש את בניין ירושלים בפועל, את חיזוק ההתיישבות והריבונות בפועל, בכל ירושלים ובייחוד בליבה של ירושלים, ליבו של העולם, הר הבית.

יש שמתחברים לגודל של ירושלים, אך לא לפעולות הממשיות לחיזוקה, יש שמתחברים לפעולות הממשיות אך לא לאידאל הגדול של ירושלים, ואנו רוצים להיות מחוברים הן לאידאל הגדול והן לעשייה הממשית היום יומית.

אולי זה חלק ממה שרמזו חז"ל על החיבור הנדרש בין ירושלים של מעלה לירושלים של מטה.
יהי רצון שנדע להיות שייכים הן אל הגודל והן אל הקוטן.